

Posudek oponenta na diplomovou/rigorózní práci:

Trestná činnost související se zneužíváním návykových látek, autor: Christián Abu Dayeh

Předložená diplomová práce pojednává na 111 stranách textu o stále aktuální otázce trestněprávní úpravy skutkových podstat trestných činů souvisejících se zneužíváním návykových látek. Jedná se o téma přínosné, které vychází z již poměrně znatelné historické zkušenosti, zároveň však poznamenané stále probíhajícím vývojem způsobů páčání „drogové kriminality“, na kterou je vzhledem k její závažnosti třeba rychle reagovat nejen s ohledem na zájem na ochraně společnosti před touto trestnou činností, ale i s ohledem na mezinárodní závazky České republiky. Požadavek na rychlou reakci právní úpravy se však dostává do střetu s rigiditou trestněprávní úpravy vyplývající především ze zásady *nullum crimen sine lege*. Adaptabilita pachatelů této trestné činnosti a jejich vynalézavost kladou zvýšené nároky i na aplikační praxi, která je navíc poznamenána velice širokým rozpětím vnímání společenské škodlivosti různých typů související kriminality (od jednoznačně negativně vnímané výroby a distribuce tvrdých drog po spornost otázky legitimacy trestní represe v případech pěstování rostliny konopí pro potřeby jejich pěstitele či jeho blízkých).

Cílem předložené práce, poněkud nestandardně explicitně uvedeným až v závěru, bylo dle diplomanta *„předložit uceleně zpracovanou hmotněprávní úpravu drogových trestných činů zohledňujíc právní názory soudní praxe, odborné veřejnosti, jakož i názory vlastní, a to včetně zapracování aktuálních otázek s jednotlivými trestnými činy se pojících.“* Takto vytýčenému cíli diplomant dostál. V práci zdatně pracuje s dostatečným aparátem odborných pramenů i rozhodnutí aplikační praxe, jejichž závěry srozumitelně předkládá ve vhodném kontextu. Nepředkládá je však nekriticky, ale hodnotí je ve vzájemných souvislostech i z hlediska jejich dopadů na praxi, a v případech, kdy s těmito závěry či citovanými názory nesouhlasí, svůj názor opírá o zřetelnou znalost řešené problematiky.

Práce je psaná čtivě, jazykově na velmi dobré úrovni, zjevně psaná i kontrolovaná s náležitou pečlivostí, které uniklo jen minimum překlepů (např. v citaci na str. 36) a jiných drobných nesprávností (dvojitý přísudek „je“ na str. 61, či „všechny specifika“ na str. 74...).

Celkově je práce na dobré odborné úrovni, byť by jí možná slušelo větší zohlednění teoretických pojmů z obecné části trestního práva. Práce neobsahuje ani zahraniční srovnání. Obě tyto výtky lze však ve výsledku považovat za drobné, neboť vzhledem k rozsahu práce, jak diplomant často uvádí, nelze vyčerpávat všechny v úvahu připadající související problémy a přidáním dalších výkladových pasáží by se omezil rozsah práce v oblastech, kde diplomant

předkládá vlastní názory a postřehy k řešené problematice, což by byla škoda. Diplomant zároveň pracoval zjevně i s cizojazyčnými prameny, na které odkazuje v souvislosti s podrobně rozebranou otázkou mezinárodní úpravy a závazků vyplývajících pro Českou republiku. V návaznosti na jím navrhovaná řešení přitom odkazuje i na zahraniční právní úpravu (např. slovenskou), která mu taktéž není neznámá.

Struktura textu je logická, přehledná a vhodně zvolená. Práce je tematicky rozdělená do 8 kapitol. V prvních kapitolách diplomant vymezuje základní pojmy, srozumitelně popisuje historický vývoj právní úpravy na našem území a následně předkládá podstatné prameny pozitivně právní úpravy. Tyto úvodní kapitoly, v nichž autor dokazuje velký přehled o zvolené problematice, který srozumitelným způsobem podává čtenáři, vytváří vhodný základ pro následující část práce, v níž se již autor věnuje podrobně jednotlivým skutkovým podstatám trestných činů uvedených v § 283 až § 287 tr. zákoníku.

Nejobsáhlejší je část věnující se skutkové podstatě trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku. S využitím aktuální judikatury autor podrobně rozebírá jednotlivé pojmy použité zákonodárcem při formulaci této skutkové podstaty, kdy vhodně uvádí i konkrétní skutkové příklady. Ve vztahu k jednotlivým okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby jsou rozebrány především ty, jejichž aplikace je, či byla, problematická. Zmínit lze například podrobnější rozbor pojmů: „značný rozsah“ (§ 283 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku), „větší rozsah“, „množství větší než malé“ (§ 283 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku) a „velký rozsah“ (§ 283 odst. 3 písm. c) tr. zákoníku), kdy vhodně poukazuje na problémy aplikační praxe, která při výkladu těchto pojmů původně vycházela ze závěrů přijatých ve vztahu k odlišné předchozí právní úpravě trestního zákona č. 140/1961 Sb. V části řešící okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby týkající se předmětu útoku, lze autorovi vyčíst drobnou systematickou nedůslednost v návaznosti na výklad pojmu dětí mladších 15 let, kde uvádí, že *„může jít i o osobu plně svéprávnou, jestliže před dovršením 18 let nabyla plné svéprávnosti uzavřením manželství či jejím přiznáním soudem (§30 odst. 2 OZ)“* (str. 56 práce). K tomu je vhodné podotknout, že plnou svéprávnost ve smyslu uvedeného ustanovení OZ nelze přiznat osobě mladší šestnácti let (§ 37 odst. 1, § 672 odst. 2 OZ). To však nic nemění na správnosti závěru, že přiznání plné svéprávnosti nezletilému nemá vliv na to, že jde ve smyslu trestního zákoníku o dítě (z povahy věci však nemůže jít o dítě mladší patnácti let).

Bezvýhradně nesouhlasím ani s kategorickým vyjádřením diplomanta, že všechny jím řešené trestné činy jsou ve vztahu speciality k trestnému činu obecného ohrožení (§ 272 tr. zákoníku), neboť jsou řazeny mezi obecně nebezpečné trestné činy a jednočinný souběh by tedy

nebyl přípustný. Domnívám se, že vzhledem k poněkud odlišným objektům si navzdory systematickému zařazení v téže hlavě tr. zákoníku lze představit situace, kdy by bylo na místě posoudit určitý skutek jako jednočinný souběh např. trestného činu obecného ohrožení (§ 272 tr. zákoníku) a nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy (§ 283 tr. zákoníku), neboť technologie výroby některých OPL může mít přímou souvislost i s intenzitou obecného ohrožení vyvolaného např. požárem či výbušnými látkami.

Dalšími vybranými skutkovými podstatami se autor zabývá s pečlivostí a s náležitým zdůrazněním souvisejících problémů jako například vymezení zákonného znaku „množství větší než malé“ u výkladu ke skutkové podstatě trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy podle § 284 tr. zákoníku, problematice nových psychoaktivních látek, které nejsou dosud zařazeny na seznamech OPL, otázce trestněprávního postihu v případech tzv. growshopů podle § 287 tr. zákoníku včetně důvodné kritiky trestního stíhání vzešlého z operace „Growshopy“ v roce 2013, a to ne pro jeho špatnou právní kvalifikaci, ale pro jeho překvapivost.

Ocenit lze i skutečnost, že diplomant v případech, kdy předkládá kritiku současného stavu právní úpravy, zpravidla předkládá k diskusi vlastní návrhy de lege ferenda, jak kritizovanou situaci zlepšit. V těchto svých návrzích prokazuje podrobnou znalost problematiky drogové trestné činnosti.

Práce je způsobilým podkladem k obhajobě a vzhledem k její kvalitě je vhodná i k uznání za práci rigorózní (v případě zdárné obhajoby diplomovou práci tedy navrhuji klasifikovat hodnocením výborně).

Při obhajobě by diplomant mohl rozvést blíže nastíněnou otázku subsidiarity trestní represe a v její souvislosti dopady posunu od materiálního pojetí trestného činu v novém trestním zákoníku v aplikační praxi při kriminalizaci drogových trestných činů, zejména s ohledem na kvalifikované skutkové podstaty (např. vzájemné sdílení drog mezi dětmi mladšími osmnácti let). Další otázkou by mohlo být, zdali „stejným kontrolním režimem“, který navrhuje zavést ve vztahu k látkám zařazeným na dočasný seznam regulovaných látek, míní i důsledky v podobě trestní odpovědnosti za jím rozebírané trestné činy, a to zejména s ohledem na časovou působnost trestního zákona (§2 odst. 1 tr. zákoníku).

V Praze dne 1. 1. 2017

.....

JUDr. Simona Heranová, Ph.D.